

Bz 1023

franco per post 12 cts.

"Hoe dik God spreekt tot Abraham."

Een woord ter aanwijzing van de
gronden van den kinderdoop, met
wederlegging van de bezwaren
daartegen ingebracht door

Ds. W. C. MENSE,

voormalig Hervormd predikant te Stadskanaal (O.)

door

C. A. LINGBEEK,

Herv. predikant te Spijk (Gron.)

M. E. de Koningh, Stadskanaal (Bonnermond.)

Door vriendehand werd ons de brochure van Ds. Mense, voormalig Herv. predikant te Stadskanaal (O.), toegezonden, met een begeleidend schrijven, waarin ons werd verzocht ter wille van vele gemeenteleden, die dringend behoefte hadden aan voorlichting in deze, iets tot wederlegging daarvan te willen leveren.

Onmiddellijk zetten wij ons aan den arbeid, waarvan het resultaat eerst in den vorm van een reeks artikelen in het weekblad „De Gereformeerde Kerk” verscheen, en thans, op verzoek van vele lezers, nog eens in dezen vorm het lezend publiek wordt aangeboden.

Gebruike de God des Verbonds dit eenvoudige werk om velen weer te doen opmerken, dat

„Loutre goedheid, liefdekoorden,
Waarheid, zijn des Heeren paân,
Hun, die Zijn *verbond* en woorden
Als *hun* schatten gadeslaan.”

Dan zal het ook strekken tot verheerlijking van Zijnen grooten Naam!

DE SCHRIJVER.

„Een woord in het bijzonder tot de Hervormden in Nederland, bij het neerleggen van mijn ambt als Dienaar des Woords te N. Stadskanaal”.

In de eerste bladzijden van zijne onder bovenstaanden titel verschenen brochure deelt Ds. Mense ons iets mede omtrent de naaste aanleiding, die hem tot het neerleggen van zijn ambt heeft gebracht, en hij doet ons daarmede tegelijk iets gevoelen van den strijd, dien hij innerlijk heeft doorgemaakt.

De zaak is deze: reeds geruimen tijd had het Ds. Mense gehinderd, dat vele ouders den Doop voor hunne kinderen begeerden zonder blijkbaar veel van de beteekenis dier plechtigheid te verstaan. Bij velen was het een zaak van sleur geworden.

Daarom begon Ds. M. toen met aan ouders, die ten eenenmale onkerkelijk waren, den Doop voor hunne kinderen te weigeren.

Niettemin bleven, ook daarna, de Doopdagen en de dagen voor ontvangst der Doopouders voor hem dagen van „eene ware marteling”.

Weliswaar had hij de lijn wat strakker aangehaald, maar, naar zijn gevoelen, nog lang niet strak genoeg; immers, nóg had hij niet de overtuiging, dat de ouders, wier kinderen hij nu wél doopte, ware geloovigen waren.

Toen deed zich in 1910 iets bijzonders voor.

Ds. Mense had weer geweigerd om een kind te doopen. De hulp van het Classicaal Bestuur van Winschoten werd tegen hem ingeroepen. En nu kwam er bij den Kerkeraad van Ds. M. een schrijven in van het Cl. Bestuur, met de uitnoodiging om bij Ds. M. zóóveel invloed uit te oefenen, dat hij voortaan zou doopen *zonder eenige voorwaarde te stellen*.

Dat bracht Ds. M. er toe om de zaak wat dieper te onderzoeken.

Eerst *kerkrechtelijk*. Wat hem tot de overtuiging bracht, dat hij voor zijn standpunt geen steun vond in de reglementen onzer kerk.

Toen ook *dogmatisch*. Wat hem tot de overtuiging bracht, dat de geheele kinderdoop onschriftuurlijk was.

En het einde was, dat er voor Ds. M. geen andere weg overbleef om den verstoorden vrede voor zijn hart terug te winnen, dan zijn ambt als predikant neer te leggen, uit te treden uit onze kerk en over te gaan tot de gemeenschap der Baptisten.

Zietdaar in korte woorden het historische gedeelte van de brochure van Ds. M.

Wij zullen daarover niet veel zeggen.

Dat aan de Doopspraktijk in onze dagen veel ontbreekt willen wij hartelijk bekennen. Dat zal ten allen tijde wel in mindere of meerdere mate zoo geweest zijn. En . . . dat zal Ds. M. ook in het gezelschap der Baptisten, waarin hij zich thans bevindt, straks wel ondervinden.

Dat had echter voor Ds. Mense geen reden behoeven te zijn om onze kerk te verlaten, en dat *is* het ook niet geweest.

Immers het Classicaal Bestuur heeft niet anders gedaan dan den kerkeraad „*uitgenoodigd*” om bij Ds. M. „*zijn invloed uit te oefenen*” om Ds. M. te bewegen, dat hij zou doopen zonder eenigen voorwaarde te stellen.

Volkomen terecht.

Waar moest het heen, indien het aan iederen predikant vrij stond om buiten de Doopvragen nog andere voorwaarden aan de Doopouders te stellen?

Indien Ds. M. echter meende, dat de wensch van het Classicaal Bestuur onrechtmatig was, dan had hij tot dat Bestuur een schriftelijk vertoog kunnen richten om het van beter te overtuigen, of hij had zich tot de hoogere Besturen kunnen wenden.

En inmiddels zou een goed Hervormd predikant dan niet alleen de Doopouders weggestuurd hebben, maar hij zou zich bevljigd hebben om zijn gemeente beter omtrent den kinderdoop te onderrichten.

Niets van dat alles. Ds. M. schrijft op bladz 28 van zijne brochure:

„Men roept om reorganisatie. Men jammert over de macht van het ongelooft, over het krachteloos bestaan der kerk, tengevolge van verregaand ongeestelijkheid. Maar men vergeet dat men door den kinderdoop bezig is de wereld in de kerk te halen”.

Dáár zat bij Ds. M. de kneep.

Ds. M. was niet alleen tegen *de misbruiken* van den kinderdoop, maar gevoelde niets voor den kinderdoop zelf. Geen wonder dat ook de gemeente, waarin hij zelf jaren had gearbeid, zoo weinig van de beteekenis dier plechtigheid verstond!

De indruk, dien het lezen van deze brochure bij ons opwekte, was tweeërlei. Aan den éénen kant gevoelen wij sympathie voor den eerlijken man, die, de stem van zijn geweten volgende, zijne bediening er aan geeft. Aan den anderen kant verbaast en bedroeft 't ons, dat een „orthodox” predikant zóó lang in onze kerk kon werkzaam zijn, zonder iets van de beginselen onzer kerk te verstaan.

Waar wij thans tot den verderen inhoud van Ds. M.'s boekje overgaan, die aan de bestrijding van den kinderdoop is gewijd, sta het volgende voorop: wij hebben er eerst over gedacht om Ds. M.'s boekje op den voet te volgen en punt voor punt te wederleggen. Daarvan zij wij echter teruggekomen. Beter dan bloot eene bestrijding te geven van Ds. Mense's brochure, achten wij het om eerst de schriftuurlijke gronden van den kinderdoop aan te geven, en om daarna telkens aan te wijzen, hoe Ds. M. daarvan afwijkt.

Onze eerste stelling tot verdediging van den kinderdoop is dan deze: *de grond van onze zaligheid ligt buiten onszelven*. Onze geheele verlossing is buiten ons tot stand gekomen en, voor wij er persoonlijk deelgenootschap aan verkrijgen, volbracht.

Allerwege in de Schrift wordt onze persoonlijke wedergeboorte, het geloof en de bekeering genoemd als onmisbare voorwaarde om in te gaan in het koninkrijk Gods, en om ons in de vergiffenis van onze zondesschuld en in onze verzoening met God te kunnen verheugen.

Toch zouden wij grootelijks dwaalen, indien wij meenden, dat die vergiffenis en die vrede door onze wedergeboorte, door ons geloof en door onze bekeering werden teweeggebracht.

Indien zulks het geval ware, dan zou het geheele werk van onzen Zaligmaker, Jezus Christus, overbodig zijn. Dan zou er behoudenis zijn voor den zondaar buiten dat dierbaar bloed, dat reinigt van alle zonden en buiten dien eenigen Naam, die onder den hemel is gegeven, door denwelken wij moeten zalig worden.

De geheele Bijbel leert ons dan ook, dat wij den grond

van onze zaligheid niet in onszelf en in hetgeen aan onze ziel geschied is moeten zoeken, maar hooger moeten opklimmen!

Vragen wij op welke wijze onze geheele behoudenis is tot stand gebracht, dan is het antwoord:

„Christus, als wij nog krachteloos waren, is te zijner tijd voor de goddeloozen gestorven.”

En wederom: *„Met ééne offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden.”*

En zóó weinig zijn ons geloof en onze bekeering medewerkende oorzaken van onze behoudenis, dat zij veeleer vruchten zijn van het lijden en sterven van onzen Zaligmaker. Immers, Hij heeft zich niet alleen een volk met Zijn bloed gekocht, maar Hij heeft voor hen ook den levendmakenden Geest verworven. En 't is uit Zijne volheid, dat wij ontvangen genade voor genade.

Zoo, zeg ik, ligt dan de grond onzer zaligheid niet in iets, dat in ons geschiedt; neen, onze verlossing is geheel buiten ons toedoen tot stand gekomen en de grond ligt dus buiten onszelfen.

Ja, wij mogen nog hooger opklimmer. Immers, óók het lijden en sterven, het geheele verlossingswerk van den Zaligmaker is, zooals de Schrift ons leert, geschied naar den bepaalden raad en voorkennis Gods.

Dat Jezus Christus in de wereld is gekomen en een volkomene verlossing heeft teweeggebracht, dat vloeit daaruit voort, dat God alzoo lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet zou verderven maar het eeuwige leven hebben.

En zoo vinden wij dan, dat het heil, waaraan een Christen, een bewust deelgenootschap verkrijgt wanneer hij gelooft, toch *niet tot stand komt* op het oogenblik dat hij gelooft, maar van alle eeuwigheid door een God van ontferming voor hem is weggelegd, en door Jezus Christus voor hem tot duren prijs is verworven.

Dat alles te zamen nu maakt, dat aan onze verlossing is een *voorwerpelijke* en een *onderwerpelijke* kant.

Voorwerpelijk, dat is buiten ons om, is die verlossing door Gods genade over ons beschikt en door Jezus Christus voor ons teweeggebracht. Onderwerpelijk wordt die verlossing door den Heiligen Geest tot ons persoonlijk bezit gemaakt in den weg van geloof en bekeering.

Die beide kanten moeten dan ook in onze prediking evenzeer tot hun recht komen.

Wordt de onderwerpelijke zijde verwaarloosd, dan dreigt het gevaar, dat de zondaar er toe gebracht wordt zichzelf gerust te stellen met een Zaligmaker, aan Wien zijn hart geen deel heeft, maar van Wien het veeleer verre blijft.

Maar ook: wordt de voorwerpelijke kant verwaarloosd, dan dreigt 't gevaar, dat men feitelijk den eenigen Zaligmaker verloochent, door den zondaar te leeren den grond van zijne zaligheid te zoeken in zijn eigen ondervinding. Dan gaat de prediking op in een „bekeert u, bekeert u”, maar die zondaar wordt in den verkeerden waan gebracht, óf dat hij in den moeilijken weg der bekeering een rechtvaardig God tot genade moet bewegen, óf dat hij door hetgeen zijne ziel heeft doorgemaakt een zeker *recht* op die genade heeft verworven. En zoo wordt dan die zondaar verhinderd om geheel arm en hulpeloos tot Christus te vluchten, om *alles* wat hij noodig heeft bij Hem te zoeken, en om zijn vertrouwen ter zaligheid te stellen op Hem en op Hem alleen.

Hoe staat het nu in deze met Ds. Mense?

Zooals duidelijk uit zijn brochure blijkt is hij blind voor het voorwerpelijke karakter van het heil in Christus en beweegt hij zich geheel op de subjectieve lijn.

Dat Jezus Christus de eenige Zaligmaker is, zeker, Ds. M. zal het hartelijk mede belijden. Maar dat die verlossing in Christus compleet is, ook al is zij ons persoonlijk bezit nog niet geworden, dat wil er blijkbaar bij Ds. M. niet in.

En dat heeft invloed op zijne beschouwing van den Doop.

Op bladzijde 6 van zijne brochure schrijft hij:

„Wat komt er zoo (n.l. bij den kinderdoop) terecht van het Sacrament als teeken en zegel? Voor wie is het dat? Het kind heeft niets aanvaard in het geloof, waarvan het nu de stoffelijke uitbeelding en de tastbare verzekering ontvangt.”

Blijkbaar onderstelt hij, dat een zaak, die nog niet *aanvaard* is in het geloof, ook nog niet *bestaat*.

Op bladzijde 12 betoogt hij:

„Het is onmogelijk, dat iemand zegen kan hebben van eene handeling, die gewichtige dingen aangaande hem had te beteekenen en te verzegelen, welke aan hem voltrokken is, zonder dat hij er iets van wist, en waarvan hij alleen kennis draagt door het getuigenis van anderen.”

Hier hebben wij 't weer: omdat het kind er niet van weet, is het zegel van Gods genade voor hem ook waar-deloos.

Op stoffelijk gebied zou Ds. M. wel wijzer zijn en begripen, dat een kind van één dag oud wel eene inschrijving te zijnen naam op het grootboek of op een spaar-bank kan ontvangen, ook al is 't, dat het er nog niets van weet. Maar op geestelijk gebied heeft de genade en de belofte der genade voor hem alleen waarde, wanneer en doordat men er bewustzijn van verkregen heeft.

Op bladzijde 16 heet het:

„Als zondaar kan niemand in die gemeenschap (met een drieëinig God) staan, doch slechts die mensch kan het, die zich met God heeft laten verzoenen, en die door het geloof in Christus voor God gerechtvaardigd is.”

Hier komt weer het subjectieve van Ds. Mense's leer uit. De bijbel spreekt van verzoening in een tweeërlei zin. De zondaar persoonlijk wordt met zijn God verzoend, wanneer hij het aanbod der genade met een hartelijk geloof aanneemt. Maar achter die verzoening van den zondaar met zijn God staat het groote werk Gods, die Zelf geheel alleen de verzoening heeft teweeg gebracht. Want „*God was in Christus de wereld met Zichzelven verzoenende*”. En die verzoening bestaat, ook al zijn wij er ons nog niets van bewust geworden. Daarvan rept echter Ds. M. niets. Voor hem bestaat alleen datgene wat door het geloof is *in bezit* genomen. Daarom: voor een kind, dat nog niet geloofd, heeft hij ook niets.

Welnu, daartegenover leggen wij hierop den nadruk: alle genade, die wij noodig hebben en die ons tot in eeuwigheid zal doen juichen, zoo wij gelooven, bestond reeds eeuwen lang voordat wij geloofd hebben.

Zij bestond, toen Jezus Christus aan het kruis haar voor Zijn volk heeft verworven.

Zij bestond, toen God de Heere van eeuwigheid uit een verloren wereld Zichzelven genadiglijk een volk heeft uit-verkoren.

En daarom: al is 't dat een kind die genade nog niet persoonlijk door het geloof heeft in bezit genomen, toch kan dat kind een voorwerp dier genade zijn en toch kan die genade voor dat kind zóó gereed liggen, dat er zelfs 't minste niet aan ontbreekt.

De lezer versta ons niet verkeerd.

Het bovenstaande is nog geen volledig bewijs voor het geoorloofde of voor het Schriftmatige van den kinderdoop; 't is slechts een eerste schrede op dien weg.

In het vorige hebben wij stil gestaan bij het voorwerpe-lijk karakter van de verlossing, die in Christus Jezus is. Tegenover Ds. Mense, die de neiging heeft om de wedergeboorte, het geloof en de bekeering des zondaars als het voornaamste deel zijner verlossing te beschouwen, en die daarom niets heeft voor een pasgeboren kind, dat daartoe nog niet is gekomen, hebben wij er op gewezen, dat die beschouwing in beginsel een verloochening is van den Christus, Die alles wat tot onze zaligheid van noode is, aan Zijn kruis heeft teweeggebracht en verworven.

Thans komen wij tot onze tweede stelling, en dat is *deze: met die verkregene zaligheid stelt God de Heere ons in betrekking door een verbond, hetwelk Hij heeft opgericht met de geloovigen en met hun zaad.* Dat wil zeggen: uit alle geslachten der aarde heeft de Heere God zich een kring afgezonderd, waaraan Hij Zijne bijzondere genadebelofte heeft geschonken: „Ik zal uw God zijn”; en tot dien kring des verbonds worden niet alleen de geloovigen, maar ook hun nakroost gerekend, zoolang het dat verbond niet openlijk verwerpt.

Indien 't God den Heere had behaagd, zou Hij Zijne genade onder de menschen-kinderen hebben kunnen bewijzen, zonder daarbij eenigszins met volk of natie, met afstamming en familiebanden rekening te houden. De lijn der verkiezing tot zaligheid liep dan kruiselings door de lijn der geslachten heen. Heden had de Heere Zijn volk onder deze natie; over vijf en twintig of vijftig jaar onder een geheel andere. En in de ééne familie zouden ook niet meer of minder geloovigen worden aangetroffen dan in de andere. Van eene Kerk, die de kinderen des Verbonds opleidt voor den dienst des Heeren, was dan geen sprake. Men kon dan over de geheele aarde vergaderingen van verstrooide Christenen hebben, maar de kinderen dier Christenen behoorden er niet bij; over vijftig jaren zou het lidmatenboek dier vergaderingen (indien ze er nog een lidmatenboek op nahielden) met geheel andere namen prijken dan thans. En de namen, die er thans op voorkwamen, zouden dan weer toebehooren aan dragers, die tot het Heidendom waren teruggekeerd.

Zoo schijnen de Baptisten en Congregationalisten zich de zaak voor te stellen. Zoo is echter de weg des Heeren overeenkomstig de Heilige Schrift en de historie *niet*.

Volgens de Heilige Schriften worden kinderen en kindskinderen der geloovigen mede tot het verbond gerekend.

Als God de Heere Zijn verbond met Abraham opricht, dan geeft Hij hem de belofte:

„En Ik zal Mijn verbond oprichten tusschen Mij en tusschen u, en tusschen uw zaad na u in hunne geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God, en uw zaad na u”.

Diensovereenkomstig is onder de Oude Bedeeling het geheele volk Israel tot het verbond der genade gerekend.

„Welke Israëlieten zijn”, schrijft Paulus, *welke is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst van God, en de beloftenissen”.* (Romeinen ix:4)

Daarin lag niet opgesloten, dat al die kinderen Abrahams naar het vleesch ook zalig zouden worden, want dezelfde bijbel, die ons leert, dat zij tot het verbond werden gerekend, leert ons ook, dat zeer velen hunner op zoo groote zaligheid geen acht hebben gegeven en zijn gestorven in hunne zonden. (Denk om iets te noemen aan het geslacht van Korach, Dathan en Abiram!)

Niettemin, voor dat nakroost van Abraham lagen bijzondere verbondsbeloften. En dat deze liefderijke bestelling des Heeren ook niet nutteloos is geweest, maar voor velen een middel tot de eeuwige zaligheid, is zonneklaar. Immers, alle verbondelingen zijn onder de Oude Bedeeling niet zalig geworden, maar *die* de zaligheid zijn deelachtig geworden, waren toch bijkans zonder uitzondering uit de kinderen des Verbonds.

En diezelfde regel geldt nu ook voor de Nieuwe Bedeeling.

Wij kunnen onderscheidene punten van onderscheid noemen tusschen de Bedeeling des Ouden en des Nieuwen Verbonds.

De Oude Bedeeling zag uit naar een toekomstigen Christus; de Nieuwe Bedeeling vermeldt de komst van dien lang te voren Beloofde en Verwachte.

De Oude Bedeeling is in de nevelen der wet gehuld; onder de Nieuwe Bedeeling straalt het licht des Evangelies onbevleerd en helder.

De Oude Bedeeling was alleen voor het volk Israël;

onder het Nieuwe Verbond kwam de belofte ook tot de Heidenen.

Er *is* dus onderscheid.

Maar dát is iets wat de apostel Paulus ons met den meesten nadruk verkondigt, dat *in wezen* de Oude en de Nieuwe Bedeeling dezelfde zijn. (Zie Romeinen III : 21; Galaten III : 13—21)

Gods genadeverbond in Christus was van beide de grondslag.

En de rechtvaardiging uit het geloof was in beide de weg tot zaligheid. Waar nu de methode om zalig te worden onder de Nieuwe Bedeeling geen andere is dan onder de Oude, zou 't wel uitdrukkelijk vermeld hebben moeten worden, indien onder de Nieuwe Bedeeling plotse-ling de kinderen der gemeente van het Verbond waren uitgesloten geworden.

En omgekeerd, indien van de verhouding dier kinderen tot het Verbond onder de Nieuwe Bedeeling niets opzette-lijk en met zoovele woorden vermeld wordt, dan ligt 't voor de hand aan te nemen, dat daarin geen verandering is gekomen.

Immers, wat *nieuw* was onder de Nieuwe Bedeeling, moest noodzakelijk vermeld worden. Maar wat stilzwijgend wern overgenomen uit de Oude Bedeeling had geen opzettelijke vermelding noodig. (Denk b.v. aan de Wet der 10 geboden.)

Evenwel, 't is er verre van daan, dat ons uit het Nieuwe Testament alle stellige gegevens te dezen aanzien zouden ontbreken.

Wie het Nieuwe Testament opmerkzaam leest, vindt daar weliswaar, om redenen die wij noemden, niet met zoovele woorden voorgescreven, dat ook onder de Nieuwe Bedeeling de kinderen tot het Verbond zouden worden gerekend, maar *dit* vindt hij toch duidelijk, dat de kinderen der geloovigen anders beschouwd worden dan de kinderen der Heidenen, en dat, juist als van den Doop wordt gesproken, dikwerf gesproken wordt van „volken” en van „huisgezinnen”.

Doch dat zal ons te beter blijken, als wij nagaan wat nu Ds. Mense over Oud en Nieuw Verbond leert; immers juist op dit punt blijkt, hoe zwak Ds. Mense staat Ds. Mense staat tegenover den Bijbel.

Hij kan onmogelijk ontkennen, dat de Heere God niet

alleen met Abraham, maar ook met diens zaad Zijn Verbond heeft opgericht. Hij gevoelt blijkbaar, hoezeer dat tegen zijn beschouwingen ingaat. En om nu zijne positie te redden, moet hij doen wat steeds alle Wederdoopers gedaan hebben: namelijk de klove tusschen Oud en Nieuw Verbond zoo wijd en zoo diep mogelijk maken.

Hij schrijft (bladz. 19): „De O. Testamentische godsgemeente is bepaald tot de vleeschelijke afstamming. Zij moet afgezonderd gehouden van de andere volken, en ook daartoe moet medewerken het teeken der besnijdenis. Geen besnedeue moest zich vermengen met wat onbesneden was. In die vleeschelijke afzondering was zij eene voorafbeelding van de geestelijke isoleering der N. Testamentische godsgemeente. Maar waaruit wordt nu die N. Testamentische godsgemeente gevormd? Tot de godsgemeente des O. V.'s behoorde men door geboorte, hier besliste vleeschelijke afstamming. In de N. Testamentische godsgemeente wordt vereenigd niet het natuurlijke zaad van Abraham, maar het geestelijke, dat zijn de geloovigen”.

En verder (bladz. 20): „Gaf lichamelijke geboorte deel aan de Godsgemeente des Ouden Verbonds, slechts de geestelijke doet ons deel hebben aan die des Nieuwen Verbonds”.

In één woord: Ds. M. maakt het Oude Verbond ten eenenmale vleeschelijk, het Nieuwe Verbond ten eenenmale geestelijk.

Wij beseffen hoeveel hierop aankomt en moeten er dus nog een oogenblik bij stilstaan.

Was inderdaad het Oude Verbond zoo vleeschelijk, dat niets dan vleeschelijke afstamming noodig was om een waar lid zijn van de Oud-Testamentische Kerk?

Dat zij verre.

De apostel Paulus verzekert ons, dat Abraham de besnijdenis niet maar alleen heeft ontvangen om zijn zaad van de Heidenen af te zonderen, maar *tot een zegel der rechtvaardigheid des geloofs*”. (Rom. IV : 11). Ook onder het Oude Verbond was dus geloof noodig om bij God te worden aangenomen, en zonder geloof heeft vleeschelijke afstamming niemand behouden. Lees maar wat Panlus schrijft in 1 Corinthen X, hoe al de kinderen Israels uiterlijk wel dezelfde voorrechten hebben genoten, „*maar in het meerendeel van hen heeft God geen welgevallen gehad*”.

En Hebréeën IV : 11 leert ons aangaande hen: „*het Woord der prediking deed hun geen nut, dewijl het niet met het geloof gemengd was*”.

Kortom: vleeschelijke afstamming was onder het Oude Verbond wel veel, maar waarlijk niet alles.

En nu komen wij tot het Nieuwe Verbond.

Was inderdaad het *N. V.* zoo geestelijk, zoo overgeestelijk, zou ik bijkans zeggen, dat *nu* de Heere God in de uitdeeling Zijner genade met geen familiebanden meer zou rekenen? Doet de Heere nu niet langer, zooals Hij in Zijn Wet beloofd heeft, (Exodus XX : 6) „*barmhartigheid aan duizenden dergenen die Hem liefhebben en die Zijne geboden onderhouden?*”

Wij vinden in de Schrift het omgekeerde.

In de eerste plaats hebben wij het Doopbevel (Mattheus XXVIII : 19): „*Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve doopende in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; leerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb.*”

Ds. Mense zegt (bladz. 15): „*dat wil niet anders zeggen, dan dat de jongeren degenen die door hun onderwijs tot discipelen gemaakt waren, moesten doopen en dan de aldus aan Christus en Zijn Koninkrijk verbonden moesten leeren onderhouden, alles wat Hij aan Zijne discipelen geboden had.*”

Maar één ding is er waarover Ds. Mense heenleest. *Dit* namelijk, dat de Heere hier, onmiddellijk bij de instelling van den Doop, niet spreekt van afzonderlijke *personen*, maar van *volken*. *Volken* moesten er naar het bevel des Heeren gedoopt worden. Gedoopte *volken* wilde Hij, dat er zouden zijn. Ds. Mense wil alleen weten van begenadigde *zielen* te midden van Heidensche *volken*; maar de Heere rekent in de bedeeling Zijner genade niet alleen met *zielen*, maar ook met *volken*.

Dat de Heere God ook onder de Nieuwe Bedeeling een God is *der geslachten*, zien wij verder, waar de apostel Paulus ons leert, dat de kinderen der gemeente „*heilig*” zijn. (1 Corinthe VII : 14).

Ds. Mense zegt: al die kinderen zijn toch in zonde geboren; hoe zouden zij heilig zijn? En hij geeft van dat „*heilig*” dan deze, aan de oude Wederdoopers ontleende, verklaring, dat die kinderen „*in een wettigen en door het gebed geheiligden echt zijn geboren.*”

Was die verklaring de juiste, dan kwamen wij tot de Roomsche stelling, dat alle kinderen, die buiten het Christendom geboren zijn, onwettige kinderen zouden zijn. Wat strijdt met den Bijbel, die het huwelijk een instelling noemt uit het Paradijs en dus voor het gansche menschdom.

Maar Ds. Mense heeft er blijkbaar geen begrip van wat in de Schrift „heiligheid” beteekent. Hij denkt bij heiligheid aan zondeloosheid en vraagt daarom: hoe kunnen die in zonde ontvangen kinderen heilig zijn? Maar „heilig” heeft in Gods Woord de beteekenis van „afgezonderd”. God is heilig, omdat Hij afgezonderd is van alles wat onrein is. En de vaten in den tempel waren heilig, omdat zij afgezonderd waren van alle ander gebruik en alleen bestemd voor den dienst des Heeren. En zóó ook zegt de apostel van die kinderen der gemeente dat zij heilig zij. Zeker, in zichzelf zijn ze even onrein als alle andere kinderen; maar de Gods des Verbonds zegt: Ik zonder ze af van de wereld; ze behooren Mij toe; Ik wil ze aannemen in genade en ze stellen tot verheerlijking van Mijnen grooten Naam. Dáárom zijn ze heilig.

Diezelfde gedachte vinden wij dan ook weer, als wij letten op de *prediking* van de apostelen, en daarin opmerken hoe zij de belofte der zaligheid niet alleen brengen tot de *personen*, die gelooven, maar ook tot hunne „huizen”

Als b.v. de stokbewaarder in Handelingen XVI uitroept: „lieve heeren! wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?” dan is het antwoord des apostels: „Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, *gij en uw huis.*” (Zie ook Handelingen XI : 14.) Wanneer hierin nu niet een bijzondere belofte Gods ligt voor de huisgenooten der geloovigen, dan zouden wij mogen vragen: hoe kon de apostel hier, voordat hij nog een der huisgenooten had gezien of gesproken, van „uw huis” spreken. Ja, dan zoudeu wij gedwongen zijn om aan te nemen, dat de apostel in zulke gevallen een profetischen geest heeft gehad, en vóór hij nog met de huisgenooten had kennis gemaakt, reeds heeft geweten, dat zij bekeerd zouden worden. Wij voor ons houden ons hier aan de eenvoudige verklaring, dat Gods genadebeloften niet zijn voor de geloovigen alleen, maar voor hen *en voor hun zaad.*

En daarin worden wij nog bevestigd als wij letten op de *Doopspraktijk* der apostelen. Van den *Kinderdoop* spreken wij hier nog niet opzettelijk, maar ’t is zeker wel

merkwaardig, dat van alle personen in de Schrift, die gedoopt werden en wier huisgezin daarbij tegenwoordig was, óók dat huisgezin is gedoopt geworden. Cornelius is gedoopt *met zijn huis*. (Handel. XI : 48). Lijdia werd gedoopt *met haar huis* (Handel. XVI : 13—15). De stokbewaarder werd gedoopt *met zijn huis* (Handel XVI : 30—40). Crispus werd gedoopt *met zijn huis* (Handel. XVIII : 8). Stephanus werd gedoopt *met zijn huis* (1 Corinthhe 1 : 16).

Ds. Mense neemt aan, dat in al die gevallen de huisgenooten volwassen zijn geweest en tegelijk met de met name genoemde personen tot bekeering en geloof zijn gekomen. Maar hoe zonderling gaat 't hier dan toe! Lijdia, de purperverkoopster, wordt onder de prediking van Paulus krachtdadig bekeerd, en hare toebrenging wordt ons daarom met treffende kleuren voor oogen geteekend. Maar hare huisgenooten worden, volgens Ds. Mense, terzelfder tijd *even krachtdadig bekeerd*, doch ziet! van *die* bekeeringen, die toch niet minder opmerkelijk waren, wordt ons geen woord gemeld. En evenzoo gaat 't met des stokbewaarders huisgenooten etc. „Ja”, zegt Ds. M., „maar er staat van den stokbewaarder geschreven, dat hij „*met zijn gansche huis geloovig was geworden.*”

Ds. Mense, die alleen met individuën rekest, verstaat daaruit, dat al die huisgenooten opeens tot een zaligmakend geloof waren gekomen. *Wij* verstaan 't zóó, dat, nu het hoofd des huizes was toegebracht, zijn huisgezin „een geloovig huisgezin” was geworden.

En als Ds. Mense nu maar tegen dat alles ingaat en blijft volhouden: in de Oud-Testamentische gemeente kwam men door vleeschelijke geboorte; in de Nieuw-Testamentische gemeente komt men alleen in door wedergeboorte, dan wijzen wij ten slotte nog op het woord van den Zaligmaker uit Johannes XV:

5. „*Ik ben de wijnstok, en gij zijt de ranken; die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen.*”

6. *Zoo iemand in Mij niet blijft, die is buiteu geworpen, gelijkerwijs de rank en is verdord; en men vergadert ze, en men werpt ze in het vuur en ze worden verbrand.*”

Wat wordt ons hier geleerd; in het bijzonder omtrent de Kerk des Nieuwen Verbonds?

Zijn 't alle *levende en vruchtbare* ranken?

Neen, er zijn ranken, *die wel wezenlijk ranken waren,*

die wel wezenlijk in den waren wijnstok waren ingebracht, maar die geen vruchten dragen, en die in 't einde weer zullen worden afgesneden.

Met andere woorden: 't is met die Nieuwe Testamentische gemeente in dit opzicht evenzoo gesteld als 't was met de Oud-Testamentische: er is een tweeërlei Israel; een Israel naar het vleesch en een Israel naar den Geest.

Alleen het laatste zal de zaligheid beërven.

En nochtans; óók voor het eerste was de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst van God en de beloftenissen. Door hun ongeloof echter zijn zij uitgevallen uit het verbond, en hebben zij „niet kunnen ingaan.”

Wij zijn begonnen met te betoogen dat de grond van onze zaligheid niet *in* ons maar *buiten* ons ligt, en dat er voor een kind dus beloften van genade kunnen zijn, hoewel dat kind die genade nog niet door het geloof in persoonlijk bezit heeft genomen.

Vervolgens hebben wij trachten aan te toonen, dat de door Jezus Christus buiten ons toedoen verkregene verlossing ons wordt aangeboden in een genadeverbond, hetwelk de Heere God heeft opgericht met Abraham en met zijn zaad; welk Verbond ook onder de Nieuwe Bedeeling in wezen hetzelfde is gebleven.

Thans komen wij weer een stap verder en wenschen wij te ontwikkelen, *dat de Heilige Doop is gegeven als een zegel van dat genadeverbond.*

Het heeft den Heere God behaagd om, ten einde aan de zwakheid van ons geloof tegemoet te komen, ons niet alleen Zijn Verbond bekend te maken en voor te stellen in het *Woord*, maar om daarbij nog teekenen en zegelen te voegen, teneinde de genadebeloften nog krachtiger te maken.

Om nu de beteekenis van die Bondszegelen recht te verstaan en niet mis te verstaan, moeten wij eerst nog met een enkel woord bespreken wat het genadeverbond wèl is en wat het niet is.

Het genadeverbond is eene genadige beschikking Gods, waardoor Hij een zekeren kring van personen aanneemt tot Zijne bondgenooten, opdat Hij hun God zij, en opdat zij Zijne kinderen en erfgenamen zijn.

Echter was zulk een genadeverbond tusschen een heilig God en een onrein zondaar eene onmogelijkheid, indien

niet eerst uit den weg geruimd was alles wat aan een heilig God onmogelijk maakte om aan zondaren Zijn gunst te schenken, en wat ons als zondaren, van God vervreemd hield. Daarom is in het genadeverbond voor alles gezorgd en alles toegezegd wat daartoe noodig was. Als God de Heere Zijn Verbond met Abraham opricht, belooft Hij hem niet alleen herstel in Zijne gunst en eeuwige zaligheid, maar ook wat daaraan vooraf moest gaan: afwassching van al zijne zonden door het bloed en den Geest van Christus. Immers, zooals wij reeds hoorden uit Romeinen IV:11 „*Abraham heeft de besnijdenis ontvangen als een zegel van de rechtvaardigheid des geloofs.*”

Wat nu de rol betreft, die *wij* in dat genadeverbond innemen, in zeker opzicht zijn wij daarin *werkzaam* en in een ander opzicht zijn wij daarin *lijdelijk*.

Werkzaam zijn wij, omdat het (zooals wij reeds vroeger zagen) noodig is, dat wij dat Verbond door een oprecht geloof aanvaarden en in de voorwaarden hartelijk bewilligen.

Maar *lijdelijk* zijn wij, omdat óók dit geloof, als mede onze bekeering, weldaden zijn, die in het genadeverbond zijn begrepen (Zie Ezechiel XXXVI:26).

Wij moeten ons er dus voor wachten, dat wij het genadeverbond niet opvatten als een soort verdrag tusschen God de Heere en tusschen ons, waarin ieder der beide partijen het zijne aanbrengt: de Heere van Zijne zijde de verzoening en de vergeving onzer zonden; en *wij*, van onze zijde, ons geloof, onze bekeering en onze wederliefde. Dan zou het genadeverbond geen *genadeverbond* meer zijn, want het zou voor de helft rusten op de liefde des Heeren en voor de andere helft op ons geloof en onze bekeering. Neen, weg met zulk eene Remonstrantsche voorstelling; als God Zijn genadeverbond met ons opricht, doet Hij dat niet, omdat wij het in den geloove zouden aannemen, maar omdat wij het aannemen zouden, en er alle leven, vrede en zaligheid rijkelijk en om niet in zouden vinden.

In het kort en nog eens: het genadeverbond gaat uit van God en niet van den mensch. 't Is een genadige beschikking des Heeren ten opzichte van ons, maar 't is geen beschikking van ons ten opzichte van den Heere God. Hij blijft de genadige Gever en wij blijven de ontvangende partij. Daarom wordt het Verbond Gods ook wel een Testament genoemd. In een testament zijn evenals

in een verbond *twee* partijen, maar de een *geeft* en de ander doet niets dan *aanvaarden* en *ontvangen*.

Uit het bovenstaande zullen wij nu beter kunnen opmaken welke de beteekenis is *van die zegelen*, die de Heere God heeft willen geven om daardoor aan de zwakheid van ons geloof te hulp te komen.

Gaat het *Verbond* van God uit, dan gaat ook het *zegel* des Verbonds van God uit. En is de Heere God in het Verbond de gevende partij en wij de ontvangende partij, dan komt het zegel des Verbonds ook alleen verzegelen, dat God ons iets geeft en dat wij iets ontvangen.

En dat zien wij ook duidelijk als wij de teekenen en de zegelen wat nader beschouwen. Immers, dát is een eigenaardigheid van de Sacramenten, dat zij niet alleen *panden* en *zegelen* zijn, maar tegelijkertijd ook treffende *afbeeldingen* van hetgeen zij verpanden en verzegelen.

Nemen wij bijvoorbeeld de besnijdenis, die aan Abraham was gegeven als een teeken en zegel van het Verbond, dat de Heere met hem oprichtte.

Die besnijdenis was een bloedig teeken, waardoor van Godswege aan deze waarheid werd herinnerd, dat dat kindeken in zonde ontvangen en geboren was, en dus den dood door bloedstorting had verdiend.

Toch werd dat kind *niet* gedood, maar door hetzelfde teeken, dat herinnerde aan den dood, dien het verdiend had, in Gods Verbond ingelijfd en met de belofte des *levens* begiftigd.

Hoe dat?

Doordat Jezus Christus zich voor al Zijn volk in den dood zou geven, en 't dus zoo goed was alsof zij allen in Hem gestorven waren. En als die kinderen dus in Hem gestorven waren, dan was de dood ook een ondergane en een afgedane en een overwonnen zaak, en dan kon hun uit den dood ook een nieuw en een geestelijk en een eeuwig leven worden toegezegd.

Zoo verzegelde dus de besnijdenis de belofte Gods van leven uit den dood door Jezus Christus, den toekomstenden Zaligmaker.

Niet anders is 't met het zegel des Doops.

De apostel Petrus handelt over den Doop in het vierde hoofdstuk van zijn eersten brief (vs. 21). In het voorgaande had hij gesproken over de wateren van den zondvloed, waarin velen zijn omgekomen, maar waarin Noach en zijn huisgezin behouden is hebben gevonden. En dan schrijft hij:

„Waarvan het tegenbeeld, de doop, ons ook behoudt, niet die eene aflegging is der vuiligheid des lichaams, maar die eene vraag is van een goed geweten tot God door de opstanding van Jezus Christus.”

Met andere woorden: datzelfde water van den zondvloed, dat over zoovele anderen verderf heeft gebracht, heeft Noach en zijn huisgezin niet verdorven, maar juist bij het leven behouden. En dat is, zegt de apostel, nu een beeld van wat de Doop is voor ons. Die doop verkondigt ons in de eerste plaats, dat wij door onze zonden den dood hadden verdiend; maar dan ook verkondigt hij ons het leven uit den dood, dat ons wordt toegebracht door de opstanding van Jezus Christus.

Niet anders leert ons de apostel Paulus in die twee voornamen plaatsen, waarin hij *over den Doop* handelt, Romeinen VI : 4 en Colossenzen II : 11 en 12.

In Romeinen VI heet het:

„Wij zijn dan met hem begraven door den doop in den dood, apdat gelijkerwijs Christus uit de dooden is opgewekt tot de heerlijkheid des Vaders, alzoo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.”

En Colossenzen II luidt aldus:

„En gij zijt in hem volmaakt , in welken gij ook besneden zijt met eene besnijdenis, die zonder handen geschiedt, in de uittrekking van het lichaam der zonden des vleesches, door de besnijdenis van Christus: zijnde met hem begraven in den doop, in welken gij ook met hem opgewekt zijt, door het geloof der werking Gods, die hem uit de dooden opgewekt heeft.”

Wij kunnen hier deze beide uitspraken niet woord voor woord ontleden, doch dit zijn de hoofdpunten uit de rede-neering van den apostel.

I. In den dood, de begrafenis en de opstanding van Jezus Christus ligt alles opgesloten wat wij ter zaligheid en tot verlossing van den zonde noodig hebben. Want Hij heeft alles ondergaan als het Hoofd Zijns lichaams. En zoo zijn wij dan gedood, toen Hij gedood werd. En zoo zijn wij met onze zonden dan in het graf gegaan, toen Hij is begraven. En zoo zijn wij dan als overwinnaars van den dood tijdelijk en geestelijk en eeuwig, uit het graf verreezen, toen Hij er uit is verreezen.

II. Die vrucht van dood, begrafenis en opstanding des eeren wordt ons in den Doop van Gods wege toegezegd

en geschonken. Niet alsof de Doop in zich zelf de kracht had om ons met Christus te doen sterven en opstaan tot een nieuw leven; zulk een tooverachtige werking schrijven de Roomschen, maar niet *wij* aan de Sacramenten toe. Maar zóó, dat de Heere God ons door dat Sacrament een persoonlijk deelgenootschap aan deze weldaden aanbiedt en verzegelt, opdat het geloof zich daaraan vast zou houden en des te vuriger en te vrijmoediger naar het persoonlijk bezit ervan zou staan.

En letten wij nu, om nog één voorbeeld te noemen, nog een oogenblik op het Sacrament *des Heiligen Avondmaals*.

Wat wordt ons in het Heilige Avondmaal verzegeld?

Dat zegt ons Paulus 1 Corinthhe XI : 23 en volg.:

„Want ik heb van den Heere ontvangen hetgeen ik ook u overgegeven heb, dat de Heere Jezus in den nacht, in welken Hij verraden werd, het brood nam, en als hij gedankt had, brak hij het en zeide: neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt”, etc.

Duidelijk blijkt hier dit: in het Heilige Avondmaal ontvangen wij het zegel, dat de Heere ons deel geeft aan Zijn gekruiste lichaam en Zijn vergoten bloed; met andere woorden: het zegel van de vergiffenis onzer schuld door het bloed van Christus.

Maar genoeg reeds om aan te toonen, wat wij aantoonen wilden: *het Genadeverbond* roept ons wel tot het geloof, en zal zonder geloovige aanvaarding ons niet behouden, doch 'tgaat niet, zelfs niet ten deele, uit van *ons*, maar geheel van een genadigen God.

Evenzoo: *de Sacramenten* vereischen wel geloof en zijn wel middelen tot versterking des geloofs, maar 't zijn toch geen zegelen van wat *wij* bezitten of beloven te zullen geven, maar het zijn zegelen van wat *de God van genade* belooft en geeft.

En *nu* komen wij weer bij Ds. Mense en zijn brochure.

Het verschil op dit punt tusschen hem en ons is vaak haarfijn en hij zegt dingen, die wij in een ander verband nagenoeg ongewijzigd zouden kunnen overnemen. Toch speelt ook in deze zijn subjectivisme hem weer parten.

Van welke dingen zijn eigenlijk, volgens de opvatting van Ds. Mense, de Sacramenten teekenen en zegelen?

Dat lezen wij in zijne brochure.

Bladzijde 20 schrijft hij:

„Van dit met Christus *begraven en opgestaan zijn door*

het geloof in Hem is nu de Doop het teeken en het zegel. Paulus zegt niet anders dan dat de Doop is het teeken en zegel der geestelijke besnijdenis, waaraan de in Christus geloovige deel heeft."

En bladzijde 21:

Zij (n.l. onze kinderen), zijn nog niet met Christus begraven en opgestaan. Derhalve kunnen zij ook niet ontvangen het Sacrament, „dat daarvan het zegel is”.

En bladzijde 10:

„De Doop komt zoo duidelijk mogelijk symboliseeren de kloof, die er door ons geloof gekomen is tusschen ons voorheen en thans.

Maar aan wie beteekent en verzegelt de Doop dit?

Aan de eenigen, die daarop recht kunnen hebben. En de eenige, die gerechtvaardigd, en dus de vergeving der zonden deelachtig zijn, zijn zij die Jezus Christus door het geloof hebben aangenomen.”

Duidelijk blijkt hier, dat Ds. Mense's voorstelling van den gang van zaken deze is:

Door het geloof ontvangen wij deel aan Christus en de vergeving door zijn bloed.

Als wij nu die vergeving onzer zonden door het geloof in bezit hebben genomen, hebben wij daardoor *recht* gekregen op den Doop.

En die Doop is ons dan geen zegel van *Gods* genadebelofte, neen, maar een zegel van *ons* zijn in den staat der genade, van ons geloof en van ons gerechtvaardigd zijn.

Met andere woorden: volgens Ds. Mense is de Doop geen teeken en zegel van wat *God* ons belooft en geeft, maar een teeken en zegel hiervan, dat *wij* door het geloof die giften in bezit hebben genomen. Geen teeken en zegel van wat *Christus* voor ons is, maar een teeken en zegel van wat *wij* door Christus zijn geworden. En zoo wijst onze Doop, volgens Ds. M., ons niet naar *Christus* heen, maar naar *ons zelve* heen, als naar menschen die het verder hebben gebracht dan anderen en die dus ook meer rechten hebben dan anderen.

Ziedaar een geheel andere opvatting van de beteekenis der Sacramenten.

Ons Avondmaalsformulier zegt (en daarin komt juist zoo heerlijk de troostrijke beteekenis uit die het Sacrament heeft voor het nedergebogen hart):

„En opdat wij vastelijk gelooven zouden, dat wij tot dat

genadeverbond behooren, nam de Heere Jezus in Zijn laatste Avondmaal het brood, dankte, brak het en gaf het aan Zijne jongeren."

Letten wij op dat woordje „opdat."

Er staat niet „*omdat* wij gelooven", want dan was de voorstelling der Remonstranten de juiste, dat het geloof een soort van verdienende oorzaak zou zijn van de genade Gods en van onze zaligheid.

Neen, „*opdat* wij gelooven zouden" gaf de Heere ons het Sacrament.

Des Heeren Sacrament komt ons van Gods wege niet zeggen: wat zijt gijlieden een goede geloovigen; neen, 't komt ons van Gods wege zeggen: hoewel gij 't nauwelijks kunt gelooven, o zondaren, *nochtans* is de Heere zóó goed, dat Hij met u een eeuwig genadeverbond heeft opgericht.

Bij Ds. Mense is 't anders; bij hem is 't: *omdat* wij geloovigen zijn, hebben wij recht op het Sacrament, dat ons verzekert... waarvan? Van Gods genade? Neen, van *onzen* genadestaat.

Welnu (en dit is de strekking van dit ons geheele be-
toog), tegenover die opvatting van de Sacramenten, alsof 't zegelen waren van *onzen* genadestaat, houden wij staande, dat 't zegelen zijn van *Gods* verbond en van Zijne genadebeloften.

Een zegel op een koninklijken brief dient niet om te verzegelen wat de geadresseerde heeft verklaard, maar om voor den geadresseerde te verzegelen *wat de koning verklaart*.

Zoo ook het Sacrament. 't Is een zegel van Gods Woord, maar 't is geen verzegeling van onzen geesfelijken toestand.

Anders gezegd: 't Is wel een zegel *voor* ons geloof maar 't is geen zegel *van* ons geloof.

N.B. Met het bovenstaande willen wij niet ontkennen, dat de Doop voor den Christen ook een teeken is van zijn belijdenis van den Christus. Alleen: van *Gods* zijde is de Doop geen verzegeling van wat *wij* zijn of beloven, maar van wat *Hij* voor ons is en ons belooft.

In een eerste artikel hadden wij trachten aan te toonen, dat de grond van onze zaligheid ligt buiten onszelven; in een tweede, dat wij met die verkregene zaligheid in betrekking worden gesteld door het Genadeverbond; in een derde, dat de doop van het Genadeverbond een zegel is. En nu zal onze vierde stelling deze zijn: *dat zegel is voor allen, die tot het Genadeverbond behooren.*

De groote vraag, waarop 't bij den kinderdoop eigenlijk aankomt, is deze: behooren de kinderen der gemeente onder deze tegenwoordige Bedeeling nog tot het Genadeverbond, ja of neen?

Dat is een vraag, waarover de Baptisten liefst heenredeneeren.

Ds. Mense, bijvoorbeeld, betoogt in zijn boekje telkens met klem en nadruk, dat men, om tot *Gods Koninkrijk* in te gaan, moet zijn wedergeboren. Volkomen waar, maar wij hebben 't niet over *Gods Koninkrijk*, maar over het Genadeverbond, en dat Genadeverbond wordt in het geheele boekje van Ds. Mense zelfs niet genoemd. En als Ds. Mense er toch niet buiten kan te bespreken wat volgens ons, van Hervormde belijdenis, de eigenlijke grond is van den Kinderdoop, ook dán noemt hij 't Genadeverbond niet, maar hij noemt *wat anders.*

Op bladz. XVIII van zijn brochure bespreekt hij de vraag *of de Doop in de plaats van de Besnijdenis is gekomen*, en dan zegt hij: „*hier hebben wij nu de eigenlijke steunpilaar voor de leer van den Kinderdoop.*” Volkomen ten onrechte!

Dat de Doop in de plaats van de Besnijdenis gekomen is, is waar. De apostel Paulus wijst in Colossenzen II: 11 en 12 duidelijk op dat verband tusschen Besnijdenis en Doop. Maar dat verband tusschen Besnijdenis en Doop is de grond voor den Kinderdoop niet. De Besnijdenis en de Kinderdoop hebben *één gemeenschappelijken grond.* En die gemeenschappelijke grond is *het Genadeverbond*, dat is opgericht met Abraham en zijn zaad. Zoo leert 't ook duidelijk onze Heidelbergsche Catechismus:

„*Zal men ook de jonge kinderen doopen?*” vraagt hij in vraag 74.

En in den aanhef van zijn antwoord klinkt het ons onmiddellijk tegen:

„*Ja, want mitsdien zij zoowel als de volwassenen in het verbond van God en in Zijne gemeente begrepen zijn*”... enz.

Willen nu de Baptisten 't zóó voorstellen, alsof Gods verbond met Abraham alleen beloften bevatte voor dit tijdelijke leven in 't land Kanaan, en alsof dat verbond nu reeds lang had afgedaan; dan wordt 't onze beurt om die Baptisten, die altijd vragen: „geef ons een tekst voor den Kinderdoop” tot de orde te roepen met een: *Daar staat geschreven*. En dan wijzen wij hen er op, dat, wat betreft de oude Bedeeling, *reeds* onder die Oude Bedeeling aan Abraham het Evangelie is verkondigd (Galaten III : 8), en aan hem het zegel der Besnijdenis is gegeven *als een zegel der rechtvaardigheid des geloofs* (Romeinen IV : 11); en wat betreft de Nieuwe Bedeeling, dat *nóg* onder die Nieuwe Bedeeling het verbond, hetwelk God de Heere met Abraham had opgericht, van kracht blijft, in weerwil van alles wat intusschen geschied is (Galaten III : 15—18). In één woord, dan handhaven wij met een beroep op Gods Woord de eenheid van het Oude en Nieuwe Verbond, zooals wij dat in ons tweede artikel gedaan hebben.

Maar wanneer eenmaal is uitgemaakt, dat het Genadeverbond, met Abraham gesloten, nog geldigheid heeft, en dat ook de kinderen dus nog in Gods verbond zijn begrepen, dan ligt voor de hand, dat de kinderen ook gedoopt zullen worden. Of hoe zullen wij het zegel des Verbonds onthouden aan hen, die God zelf heeft verklaard in Zijn Verbond te willen opnemen?

Toch verwachten wij hier enkele tegenwerpingen, die wij van te voren willen trachten uit den weg te ruimen.

In de eerste plaats *deze* tegenwerping, dat niet slechts de Doop, maar ook het Avondmaal een zegel van het Genadeverbond is, en dat men er evenwel niet aan denkt om aan allen, die tot het Genadeverbond behooren, het zegel des Avondmaals uit te reiken, Zeker, elk die de leer onzer van Roomsche dwaling gezuiverde Christelijke Kerk is toegedaan, zal erkennen, dat een gedoopte *gehouden* is om dat Genadeverbond, waarvan hij in zijn jeugd een zegel heeft ontvangen, als hij volwassen is met een hartelijk geloof te aanvaarden, en dat hij dan ook ten Avondmaal moet gaan, om in dien weg dat geloof te sterken; ja dat hij, indien hij deze dingen versmaadt en den rug toekeert, in den grond van de zaak een bondsbreker zal wezen.

En even zeker zal zoo iemand er niet aan denken de zwakken en de kleinen en de jeugdigen, die uit den aard

der zaak nog geen beproefd geloof hebben. af te stooten, maar hij zal ze veeleer vriendelijk aanmoedigen om tot den disch der genade toe te treden.

Maar wanneer nu zoo iemand, die in zijne jeugd den Doop ontving, zich in latere jaren in besliste vijandschap en ongeloof afkeert van de wegen des Heeren, dan zal toch niemand, die de zaak recht beziet, tot zulk een gedoopte zeggen: gij zijt een verbondeling, en dus: gij moet zoo, in ongeloof en onbekeerlijkheid, uwe plaats aan den disch des Heeren maar innemen.

Bovendien: de kleine kinderen der gemeente zijn, zooals wij zagen, in het Genadeverbond begrepen. Maar daarom worden ook die kleine kinderen nog niet naar den disch des Verbonds geleid.

Welnu dan, zoo mag men vragen; indien allen, die tot het Verbond behooren, niet tot het Heilig Avondmaal worden toegelaten, waarom dan wel tot den Doop? En indien wél tot den Doop, waarom dan *niet* tot het Heilige Avondmaal?

Ons antwoord nu daarop is, dat Doop en Avondmaal weliswaar beide teekenen en zegelen zijn van het Genadeverbond, maar dat zij daarom nog niet geheel hetzelfde zijn. Dat ligt voor de hand; immers als er geen onderscheid was, dan was één van beide sacramenten overtollig.

De Doop nu is een zegel voor hen, die voor het eerst worden ingeleid in de gemeente; daarom is het een zegel, dat men ontvangt, zoodra men tot het Genadeverbond mag worden gerekend. Het Avondmaal daarentegen is een sacrament van voeding der geloovigen; een sacrament dus, dat maar niet één enkele maal, maar het geheele leven dóór moet ontvangen worden, totdat men 't eens volmaakt zal eten hierboven.

En daaruit volgt nu van zelf, dat men den Doop toedient aan allen, die tot het Verbond behooren, maar het Avondmaal alleen aan diegenen, die het uitspreken, dat zij het Verbond des Heeren ook in den geloove wenschen te aanvaarden, en die zulk eene belijdenis niet wederspreken door hun wandel.

Maar nu is 't, als hoorden wij een tweede tegenwerping. Wij geven toe, zegt iemand, dat het sacrament is een zegel van *Gods* genadebelofte, en niet een zegel van *ons* geloof; maar is er niettemin toch geen geloof noodig om dat sacrament te kunnen ontvangen? Met het Heilige Avond-

maal is dat ongetwijfeld het geval. En wat den Heiligen Doop betreft, zegt niet Philippus tot den Moorschen kamerling, die van hem het Doopwater begeert, „*Indien gij van harte geloofd is het geoorloofd*”? En staat er niet evenzeer uitdrukkelijk, als een eigen woord van den Zaligmaker: „*Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar die niet geloofd zal hebben zal verdoemd worden.*” En volgt daaruit nu niet, dat, ook om den Doop te mogen ontvangen, *geloof* van noode is; en dat wie *niet* gelooft, ook nog niet mag worden gedoopt?

Ons antwoord is, dat hier zeer zeker de eisch des geloofs gesteld wordt aan den Doopeling, maar dat het even duidelijk is, dat hier alleen sprake is van volwassenen, die den Doop zullen ontvangen, en dat kleine kinderen hier geheel buiten bespreking blijven.

Of laat iemand ons eens aldus vóór willen redeneeren: „er staat: „*die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden*”; kleine kinderen nu *gelooven* niet; dus mogen zij ook niet *gedoopt* worden.” Wij zouden zoo iemand onmiddellijk antwoorden: gij hadt nog wat verder moeten gaan, en gij had aldus moeten redeneeren: „*Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn zal zalig worden*”; maar kleine kinderen *gelooven* niet; dan zullen ze ook niet *zalig* worden.

Met andere woorden: *als* deze tekst de kleine kinderen van den *Doop* uitsluit, dan sluit hij alle kleine kinderen óók van de *zaligheid* uit.

Die barbaarsche leer nu, dat alle kleine kinderen zouden verloren gaan, heeft voorzoover ik weet nooit ééne afdeeling der Christelijke Kerk, zelfs niet die der Baptisten, verdedigd. Allen hebben 't erkend, dat het woord: *Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn zal zalig worden*, maar die niet geloofd zal hebben zal verdoemd worden, — dat dit woord, zoowel wat zijne belofte als zijne bedreiging betreft, alleen toepasselijk is op volwassenen, die in staat zijn om te gelooven.

Maar is dat zoo, dan mag men van dezen tekst ook geen gebruik maken tegen den Doop der kleine kinderen; dan moet 't een tekst blijven, die ons leert wat de volwassenen ter zaligheid noodig hebben.

En zoo blijven wij dan bij hetgeen wij hierboven hebben gesteld: Het zegel des Doops is voor allen, die tot het

Genadeverbond behooren. En dus: voor de kinderen der gemeente.

Wat leert ons nu in deze Ds. Mense?

Zooals wij reeds zagen, rept hij van geen Genadeverbond en laat hij alles wat de Schrift, ook die des Nieuwen Verbonds, dienaangaande leert, buiten bespreking.

Toch heeft hij allerlei bezwaren tegen den Doop der kinderen.

Op bladzijde 16 van zijne brochure betoogt hij, dat het geloof een persoonlijke zaak is. „Geloovige ouders,” zegt hij, „kunnen niet beslissen voor hunne kinderen.” Het kind van Christenouders „heeft voor zichzelf te beslissen welke houding het tegenover den Christus zal innemen.”

Op bladzijde 11 beweert hij, dat ouders „geen verbintenis of verplichting voor hunne kinderen kunnen aangaan zonder dat die kinderen van dergelijke verbintenis of verplichting weten of er toe genegen zijn”. Ja, geschiedt dat toch, dan is hij van meening, dat de kinderen vrij zijn om die aangegane verbintenis of verplichting weer te verbreken. „Geen blaam”, zegt Ds. Mense, „kan hun dan treffen”.

Op bladzijde 13 betoogt hij dat, volgens Hervormde kerkleer, een sacrament alleen nut doet, wanneer het in den geloove wordt ontvangen, en dat de Doop dus voor een kind, dat nog niet gelooft, ook geen nut kan doen. Misschien zou hij dat later kunnen doen, maar dan moest men ook later doopen.

En op bladzijde 15 wijst hij op de *weinige vrucht*, die van den Kinderdoop gezien wordt. Ik geloof, zegt Ds. M., dat de Heiland bitter weinig vreugde beleeft van de meerderheid zijner Doop-discipelen en dat deze, die door den Doop in de Christelijke Kerk zijn opgenomen, en den Christennaam dragen, vaak meer belemmering voor de zaak des Heeren zijn dan dat zij die bevorderen”.

Welnu, alle deze bezwaren zouden met evenveel recht tegen de Besnijdenis als tegen den Doop der kinderen kunnen worden ingebracht.

Ook bij de besnijdenis namen de ouders het Verbond aan voor hunne kinderen.

Ook bij de besnijdenis werd aan de kinderen een zegel toegediend, dat, volgens Gods eigen Woord, was een zegel der rechtvaardigheid des geloofs.

Ook bij de besnijdenis ontbrak 't, helaas, maar al te vaak aan *vrucht* in degenen, die haar ontvangen hadden.

Of klaagt niet de Heere over Zijn besneden volk Israël:

'k Heb aan dat volk, dat Mij vergat,
Een langen tijd verdriet gehad
Ja veertig jaar hun hoon verdragen,
(Psalm 95.)

Dat alles wat Ds. M. tegen den Doop inbrengt, geldt dus evenzeer tegen de Besnijdenis. En wij zouden dus kunnen volstaan, met hem te antwoorden: wij moeten niet wijzer zijn dan God, Die zelf Zijn genadeverbond ook tot die kinderen heeft willen uitstrekken, en Die langs dien weg Zijn volk wil brengen tot de kennis Zijns Naams en tot de zaligheid hunner zielen.

Maar laat ons enkele van die bezwaren nog wat nader bezien!

't Is volkomen waar wat Ds. Mense zegt, dat geloof een zaak is van persoonlijke keuze. Maar is het zaligmakend geloof *een zaak van onze keuze alleen?* Ja, zegt de Remonstrant. Neen, zegt een ieder, die het houdt met het Woord des Heeren, want „*u is uit genade gegeven te gelooven*”, (Philippenzen I : 29). Het geloof is niet alleen een wilsdaad des menschen, maar 't is ook een *gave Gods* En welke is nu de weg, dien de Heere God heeft willen inslaan om de harten van de jeugdige kinderen Zijner gemeente tot het geloof te bewegen? Is *dit* de weg, dat de Christenouders zullen zeggen: *ik* ben God dank behouden, maar mijn kinderen moeten het later zelf maar weten of zij dien weg op willen. Neen, *dit* is de weg des Heeren, dat die kinderen door de ouders van jongs af aan op den Heere zullen geworpen worden. Want „*aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen,*” zegt Jozua (Jozua 24 : 15). En omtrent Abraham zegt de Heere uitdrukkelijk: „*Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijnen kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij den weg des Heeren houden*”. (Genesis 18 : 19).

Neen waarlijk, onze kinderen zijn niet vrij, en de Christenouders hebben de kinderen dan ook niet vrij te laten, of zij al of niet den Heere, hun God, zullen willen erkennen. Die geheele voorstelling, alsof men de kinderen had vrij te laten, is door en door Remonstrantsch. Wij moeten 't onzen kinderen van der jeugd aan voorhouden: Gij behoort den Heere toe, want Hij heeft u in Zijn verbond

opgenomen. Hij wil uw God zijn en Hij wil u maken tot Zijn kind.

Maar, zegt Ds. Mense: een verbintenis of verplichting, die door de ouders voor hunne kinderen wordt aangegaan, verbindt die kinderen tot niets, en hun zal dan ook geen blaam kunnen treffen, als zij, op lateren leeftijd gekomen, die verbintenis weer opzeggen.

Hier komt nu uit, dat Ds. Mense in 't minst geen inzicht heeft in de beteekenis van het Genadeverbond. Hij beschouwt 't als een zaak, die van de ouders uitgaat.

Welnu, wij antwoorden: indien het Genadeverbond van ons uitging; indien dus de ouders, zonder daartoe eenig goddelijk bevel te hebben ontvangen, voor hunne kinderen een verbond met den levenden God aangingen, dan zou het *misschien* de vraag zijn, of de kinderen verplicht waren zich aan dat Verbond te houden.

Maar nu is 't omgekeerde het geval. Nu heeft God zelf Zijn Verbond opgericht en Zijn Genadehand willen leggen op het zaad der gemeente, en daar mede uitgesproken: Ik wil uw God zijn en u alles geven wat tot uwe zaligheid van noode is.

En zou nu dat kind vrij zijn; zou dat kind daardoor niet gebonden zijn?

Een kind heeft zijn aardschen vader nooit gevraagd om hem willen te verwekken. Die zaak is geheel buiten toedoen van dat kind geschied. En nochtans is dat kind ten duurste verplicht om dien vader te eeren en lief te hebben.

En zal dan dat kind geen vertrouwen en liefde en vreeze verschuldigd zijn aan dien God, die 't van der jeugd af aan heeft willen betuigen: „Ik wil uw God en Vader zijn?”

Inderdaad, men moet, zooals de Baptisten, zich wel blind hebben getuurd op de menschelijke zijde van den Doop, om te kunnen zeggen: een gedoopt kind treft geen blaam, wanneer het de aangegane verbintenis verbreekt. Men zou even goed kunnen zeggen: dat kind treft geen blaam, wanneer het tegen zijn vader of moeder opstaat!

En als nu Ds. Mense zegt, dat een zegel des Verbonds, in de jeugd ontvangen, niet kan dienen om in lateren tijd het geloof te sterken, dan schrijft hij hier neer wat in strijd is met de ervaring van duizenden Christenen.

In een onzer vroegere gemeenten kwam ons het volgende ter ooren:

Een bejaard en godzalig echtpaar had één dochter, van wie zij weliswaar het goede hoopten, maar van wie zij nog niet met zekerheid wisten of zij de goede keuze reeds gedaan had.

Op zekeren avond, als allen reeds ter ruste zijn, meent de vader boven op de kamer van de omstreeks twintigjarige dochter, gestommel te hooren. Om haar niet misschien noodeloos te doen schrikken, gaat hij zeer zachtkens naar boven. En nu, aan de deur van het kamertje zijner dochter gekomen, hoort hij haar, voor haar stoel neergeknield, bidden:

„o Heere, ik ben niet waardig, dat Gij mij aanneemt, maar ik ben in Uwen Naam gedoopt; Gij hebt 't toch beloofd, dat Gij mijn God wildet zijn!”

Zoo zachtkens als hij gekomen was, keerde die vader terug. En bij zijne vrouw gekomen, zegt hij met diepe aandoening: „vrouw, ik geloof, dat het wél staat met ons kind, want ik heb 't zelf gehoord: zij pleit op haren Doop!”

Ons blijft nog met een enkele woord te spreken over de vraag: onderdompeling of besprenging? Niet dat wij die vraag van zoo groot gewicht achten. Van veel meer belang achten wij de vraag naar het gewettigde van den Kinderdoop. Evenwel, Ds. Mense heeft ook aan de eerste van beide vragen eenige regelen gewijd en wij achten het gewenscht om ook dat deel van zijn geschrift hier niet stilzwijgend voorbij te gaan.

Ds. Mense dan schrijft op bladz. 24 van zijn boekje, dat er geen enkele reden is om den Doop door onderdompeling te vervangen door dien der besprenging. En wel omdat het „boven allen twijfel is verheven, dat het woord „baptizein,” hetwelk in onzen bijbel door doopen wordt vertaald, beteekent: iets geheel onderdompelen.”

Die toon van zekerheid, die door de Baptisten in het algemeen en door Ds. Mense in het bijzonder, op dit punt wordt aangeslagen, is wel geschikt om de voorstanders van den Kinderdoop geheel te overbluffen en de gedachte bij hen te doen oprijzen: ja, die algeheele onderdompeling van de Baptisten, dat is toch eigenlijk maar de rechte manier van doopen.

Daarom moeten wij die zaak eens wat nader in oogenschouw nemen.

De eerste vraag, waarom het hier gaat, is niet welke de beteekenis van het Grieksche woord „baptizein” is bij de

ongewijde schrijvers, maar de vraag is in welken zin dat woord wordt gebezigd in onze bijbelboeken; dat wil zeggen: in de Grieksche vertaling van het Oude Testament en in de boeken van het Nieuwe Testament.

En dan kan ieder woordenboek ons zeggen, dat dat woord „baptizein” niet alleen wordt gebruikt in den zin van onderdompelen, maar dat 't ook veeltijds de beteekenis heeft van „met een vloeistof in aanraking brengen,” „verwen”, „wasschen”, „zich aan eene ceremonieele reiniging onderwerpen.”

Maar laat ons uit Oud en Nieuw Verbond eens eenige plaatsen opslaan, waar dat Grieksche woord „baptizein” voorkomt, en waar onze vertalers het hebben vertaald door „doopen.” Dan kunnen wij uit het zinsverband wel afleiden of inderdaad de eenige geoorloofde vertaling van dat woord zou zijn „onderdompelen”; zoo niet, welke op die plaatsen dan de beteekenis mag zijn van dat woord.

Leviticus IV: 6 lezen wij dan:

„En de priester zal zijnen vinger in dat bloed doopen (baptizein) en van dat bloed zal hij zevenmaal sprengen voor het aangezicht des Heeren, voor den voorhang van het heilige.”

Nu oordeele een ieder of een priester, die het bloed van het offerdier ergens op sprengt, daartoe eerst zijn vinger moet dippen in het bloed, dan of hij zijn vinger moet „onderdompelen” in het bloed. Wij voor ons meenen, dat uit deze plaats blijkt, dat men, als men dat woord „baptizein” bezigde, volstrekt niet altijd aan een algeheele onderdompeling dacht, en dat onze vertalers het dus uitnemend hebben vertaald door „doopen”.

Nemen wij een andere plaats.

In 1 Samuel XIV, omstreeks vs. 27, lezen wij de geschiedenis, hoe Jonathan in een woud wilden honig vond en van dien honig proefde. Daarvan nu lezen wij:

„En hij reikte het einde van den staf uit, die in zijne hand was, en hij *doopte* (Grieksch = baptizein) denzelfen in een honigraat.”

Nu laten wij 't weer over aan den lezer om uit te maken of iemand, die met zijn staf een proefje van een honigraat wil nemen, dien geheelen staf in de honigraat „onderdompelt”, dan of hij zijn staf even met den honig in aanraking brengt. Daarmede is dan tevens uitgemaakt, of Ds. Mense gelijk heeft, als hij op zoo zekeren toon beweert,

dat het boven allen twijfel verheven is, dat „baptizein” niet door „doopen” maar door „onderdompelen” moest worden vertaald.

Een anderen plaats! 2 Koningen V lezen wij de geschiedenis van de wonderbare genezing van Naäman den Syriër. In het veertiende vers nu lezen wij, dat Naäman afging en zich zevenmaal doopte in de rivier. Maar gaan wij terug tot het tiende vers, dan lezen wij daar, dat Eliza, de profeet, aan Naäman had bevolen: „Ga heen en *wasch u* zevenmaal in de Jordaan, en uw vleesch zal u wederkomen.”

’t Kwam hier, blijkens dat bevel, er niet zoozeer op aan, of Naäman zich al of niet tot over de ooren onderdompelde; Naäman moest *zich wasschen*, en hij deed dat op de in zijn tijd en in zijn land gebruikelijke wijze door zich in de rivier te begeven.

Doopen wordt hier dus gebruikt in den zin van zich wasschen. De zaak, die hier bedoeld werd, was niet, dat men toch vooral onder water moest komen, maar dat men zich moest reinigen.

In dezelfde beteekenis, maar nog duidelijker, vinden wij het woord gebruikt in Lucas XI : 38.

Daar lezen wij n.l., dat de Zaligmaker gekomen was om bij een zekeren Farizeër het middagmaal te gebruiken, en ingaande zat hij aan. En de Farizeër dat ziende, verwonderde zich, dat hij niet eerst voor het middagmaal zich had gewasschen (Grieksch : baptizein.)

Volgens Ds. Mense beteekent dat dus, dat de Farizeër zich verwonderde, omdat de Heiland zich niet eerst had ondergedompeld. Doch zien wij nu wat de Evangelist Marcus betreffende deze zaak mededeelt. Marcus schrijft namelijk in zijn zevende hoofdstuk aangaande de Joden; „en van de markt komende eten zij niet, tenzij dat zij eerst *gewasschen* zijn. En vele andere dingen zijn er, die zij aangenomen hebben te houden, als namelijk de wasschingen der drinkbekers en kannen en koperen vaten en bedden.” Daarom vragen de Farizeën in vs. 5: „Waarom wandelen uwe discipelen niet naar de inzetting der ouden, maar eten het brood met ongewasschen handen?”

Wat blijkt hier? Er bestond in die dagen bij de Joden eene gewoonte om zich voor het eten te wasschen. Zulk een wassching geschiedde niet uit een zindelijkheidsoogpunt, maar uit een godsdienstig oogpunt.

't Was een zekere godsdienstige plichtpleging. En nu, ook het vervullen van die reinigingsceremonie werd doopen genoemd.

Daar komt nog iets bij. Wanneer men in het Nieuwe Testament wil uitdrukken, dat iets in eene vloeistof wordt ondergedompeld, dan gebruikt men daarvoor juist *niet* het woord baptizein of doopen, maar een ander woord, te weten: het woord „embaptizein” of *indooopen*.

Dat zien wij Marcus XIV : 20: „Het is één uit de twaalfen, die met mij in den schotel *indoopt*.” (Grieksch: embaptizein). Zie ook de gelijkkluidende plaatsen Mattheus XXVI : 23 en Johannes XIII : 26.

Maar hebben wij dus gezien, dat, voor het dagelijksch gebruik, het woord, dat bij ons door doopen vertaald wordt, volstrekt niet altijd hetzelfde wil zeggen als „geheel onderdompelen,” nu moeten wij nog nagaan welke de grondgedachte is van dat woord, wanneer er sprake is van de instelling des Doops.

En dan is 't ons inziens duidelijk, dat de grondgedachte in dat geval niet is „onderdompeling” en evenmin „besprenging,” maar wel „reiniging”.

Immers de Doop diende niet als zinnebeeld van een geestelijk onderduiken en evenmin als zinnebeeld van een geestelijk natgemaakt worden, maar wel als zinnebeeld van een geestelijk gereinigd worden.

Het water, dat het lichaam reinigt, is in den Doop het symbolische; n.l. het teeken en zegel van het lichaam en bloed van Christus, die de ziel reinigen. Hoofdzaak, waarop 't bij den Doop aankomt, is dus niet *de manier*, waarop dat water wordt toegediend, maar *dat* het water wordt toegediend, en dat *water* wordt toegediend. En dat nu waarlijk bij den Doop „reiniging” de hoofdgedachte is, en niet „onderdompeling of niet-onderdompeling”, dat zien wij duidelijk, als wij in Matheus III, waar veel over den Doop wordt gesproken, het woord „Doopen” beurtelings vervangen door „onderdompelen” en door „reinigen”.

Johannes de Dooper bevindt zich aan den Jordaan. Uit het geheele omliggende land komen de lieden tot hem om hunne zonden te belijden. En dan lezen wij in vs. 6: „En zij werden van hem gedoopt, belijdende hunne zonde.” Belijdenis van zonde en doop worden hier als twee elkander aanvullende dingen genoemd. Als de zonde *beleden* wordt, dan wordt ook die zonde op zinnebeeldige wijze *afgewas-*

schen. Blijkbaar is hier de hoofdgedachte van de Doop: eene geestelijke reiniging.

Duidelijker nog zien wij dat in vs. 11. Houden wij het er met Ds. Mense voor, dat het woord doopen ons noodzakelijk wil doen denken aan eene onderdompeling, dan moeten wij dat elfde vers aldus lezen:

„Ik dompel u wel met water onder tot bekeering, maar die na mij komt, is sterker dan ik, wiens schoenen ik niet waardig ben te ontbinden, die zal u met den Heiligen Geest en met vuur onderdompelen.”

Niet waar? dat heeft geen zin.

Maar vatten wij nu dat woord doopen op in den zin van afwassen en reinigen, hoe klaar wordt dan Johannes' woord. Och menschen, wil Johannes dan zeggen: ik kan u niet meer geven dan eene reiniging met water, maar na mij komt één. en die brengt de ware reiniging, want die zal u reinigen *met den Heiligen Geest en met vuur*

Nóg weer duidelijker wordt dat, als wij vers 13 en 14 lezen, alwaar beschreven staat, hoe ook Jezus komt tot den Doop van Johannes, en wat Johannes daarop antwoordt.

Nemen wij doopen in den zin van onderdompelen, dan staat er: „Toen kwam Jezus van Galilea naar den Jordaan om van hem ondergedompeld te worden. Doch Johannes weigerde hem zeer, zeggende: Mij is noodig van u ondergedompeld te worden, en komt gij tot mij?”

Volkomen onverstaanbaar! Waarom had Johannes noodig ondergedompeld te worden?

Maar houden wij in 't oog, dat de hoofdzaak bij den Doop is de *reiniging*, dan wordt op eens dat woord verstaanbaar.

Johannes ziet den Zaligmaker op zich afkomen, nota bene om *gereinigd* te worden. De Zaligmaker gereinigt! En dát door een zondig mensch als Johannes is. De gedachte alleen reeds doet Johannes verbleeken, en in diep besef van zijne onwaardigheid roept hij uit: Heere, zal ik u reinigen? Ik mocht wel door u gereinigt worden.

Maar genoeg om tweeërlei aan te toonen: 1o, dat het woord doopen, reeds in het gewone gebruik, volstrekt niet uitsluitend de beteekenis heeft van geheel onderdompelen. En 2o dat het, wanneer het gebruikt wordt voor de instelling des Doops, eene zinnebeeldige wassching of reiniging wil te kennen geven.

— Mogelijk zegt nu iemand: dat alles is waar, maar die

zinnebeeldige reiniging werd dan toch voltrokken *in den vorm van eene onderdompeling*.

Dat moet echter nog bewezen worden.

Ds. Mense beroept zich op den Moorschen Kamerling, die in de rivier of beek werd gedoopt. Schijnbaar is dat een krachtig argument, en toch heeft het niet veel om het lijf. Wat lezen wij toch van den Kamerling? Terwijl hij zich met Philippus op een wagen bevindt, begeert hij gedoopt te worden. Daar natuurlijk het water niet tot hen komt, moeten ze beiden afdalen in het water, wat in het Oosten ook gansch niet ongewoon was. Dat gaan in het water was echter de Doop nog niet. Maar als zij nu beiden zich in het water bevinden, lezen wij dan dat Philippus de hand aan den Moorman heeft gelegd en hem in het water heeft doen ondergaan? Niets ervan; wij lezen niets anders dan „en hij doopte hem”. Er staat niet: hij doopte hem er in, maar alleen: hij doopte hem, dat wil zeggen: hij voltrok de doopplechtigheid. Voor mij is deze plaats een bewijsplaats *tegen* de onderdompeling.

Ds. Mense beroept zich ook op Romeinen VI, alwaar de apostel leert, dat wij door den Doop met Christus in Zijn dood begraven zijn. Ds. Mense meent n.l., dat de apostel hier het afdalen van den doopeling in het doopwater zou gebruiken als zinnebeeld van het begraven zijn met Christus. Dat de apostel hier aan zulk een afdalen in het Doopwater heeft gedacht is mogelijk; het staat er echter niet bij; vele verklaarders van den ouden en nieuwen tijd ontkennen het beslist. En o.i. op goede gronden.

Maar hoe dat zij, ja, al willen wij aannemen, dat in de eerste tijden de Doop vaak *in den vorm van eene onderdompeling* is voltrokken, nergens staat dat die vorm uitsluitend is gebruikt en dat 't op dien vorm aankomt.

Het *woord* baptizein leert ons dat niet, gelijk wij zagen; evenmin als de beteekenis van den Doop zelf dien vorm zou eischen.

En de bediening van den Doop op den Pinksterdag aan een schare van duizenden, en dat in het van rivieren verstokene Jeruzalem; zoomede het Doopen van den stokbewaarder in het middernachtelijk uur in zijn eigen woning, doen ons sterk vermoeden, dat in elk geval die onderdompeling niet altoos plaats vond.

Kortom: het gaat ganschelijk niet aan te zeggen: „de Schrift gebiedt, dat gedoopt moet worden door onderdom-

peling; het onderdompelen is eigenlijk het voorname in den Doop, en wie dus niet ondergedompeld maar besprengd is, moet nog gedoopt worden”.

En als Ds. Mense de meening uitspreekt, dat er misschien wel eenig verband bestaat tusschen onze doopsleer en die (door hem beweerde) vervanging van de onderdompeling door de besprenging, dan spreken wij op onze beurt de meening uit, dat er misschien wel verband bestaat tusschen het verwerpen van den Kinderdoop door de Baptisten en dat onschriftuurlijke den nadruk leggen op de *onderdompeling* bij den Doop.

Een Engelsch godgeleerde uit de XVIIde eeuw heeft ons dat verband aangewezen, als hij schrijft:

„Onder al de uitvindingen van de Wederdoopers is er geen waarvoor zij zich warmer maken dan dezè, dat het bij den Doop noodzakelijk is om tot over hoofd en ooren in het water te gaan. En geen wonder dat zij daarvoor zoo strijden, want zij weten wel, dat liefhebbende moeders tot geen prijs er toe zouden te bewegen zijn om het leven van hare lievelingen in de waagschaal te stellen, door ze hals over hoofd in een koude rivier te plonzen.”

Goed gezien van dien zeventiende-eeuwschen Puriteïn!

Die ijver voor de onderdompeling bij de Wederdoopers moet dienen om aan de moeders den schrik voor den Kinderdoop op het lijf te jagen, zoodat ze zeggen: neen, als 't zóó moet, dan moet de Doop van mijn lieveling nog maar wat worden uitgesteld.

Gelukkig echter is de Heere barmhartiger dan de menschen. Hij geeft *water als zinnebeeld van Zijn liefde en genade*. Hij eischt geenszins dat wij, in ons Noordelijk klimaat, ons zelf en onzen kinderen er een influenza of den dood mede op den hals halen.

Nog op een enkel punt moeten wij, hoe kort ook, Ds. Mense wederleggen, n.l. waar hij zich, om zijn gevoelen te staven, op de kerkgeschiedenis beroept. Ds. Mense beweert n.l., dat de kinderdoop zelfs in den naäpostolischen tijd nog onbekend was; dat een man als Tertullianus omstreeks 200 na Christus nog tegen den kinderdoop is te velde getrokken, en dat eerst later, door toedoen van Cyprianus, Augustinus e. a. de kinderdoop ingang vond, hoewel eerst omstreeks 1517 het verzet daartegen als gebroken kan worden beschouwd.

Nu willen wij in de eerste plaats erkennen, dat uit den aard der zaak in de kerk der eerste eeuwen de Doop der volwassenen veel veelvuldiger moet zijn voorgekomen dan onder ons. Een enkele maal als een Jood tot den Christus wordt gebracht en in den schoot der kerk wordt opgenomen, zijn wij van die plechtigheid nog getuige. Overigens is bij ons de kinderdoop regel, omdat de volwassenen bijkans steeds in hun jeugd zijn gedoopt

Dat was in de kerk der eerste eeuwen anders. In die dagen was de kerk een klein hoopsken te midden der Heidenen, dat zich echter gestadig uitbreidde doordien uit de Heidenen nieuwe leden aan Christus' kerk werden toegevoegd. Zoo moest het dan in die dagen juist andersom zijn dan bij ons. Bij ons kinderdoop regel, doop der volwassenen uitzondering; toen: doop der volwassenen regel, doop van de kinderen der Christenen uitzondering.

Maar in de tweede plaats merken wij op, dat wij om den waren Christelijken Doop te leeren kennen waarlijk niet bij de Kerkvaders, maar veeleer bij de Heilige Schriften terecht moeten komen.

Ds. Mense beroept zich op den Kerkvader Tertullianus, die volgens hem een vijand was van alle nieuwigheden en die tegen den kinderdoop heeft gestreden. Als nu die Tertullianus zoo tegen den kinderdoop te velde trok, dan, meent Ds. M., is daarmee bewezen, dat de kinderdoop oorspronkelijk onbekend was. Maar eilieve, deze Tertullianus heeft een boek geschreven, getiteld: „Van den Doop”. Doch wat leert hij daaromtrent? O. a. dit: nadat de Doop heeft plaats gehad, moest den gedoopte onmiddellijk een weinig melk en honig worden aangeboden; vervolgens moest hij met olie worden gezaafd, en daarna moesten hem de handen worden opgelegd. Welnu, van iemand, die zulke ceremoniën verdedigt, kan toch bezwaarlijk gezegd worden dat hij juist de man is, die de instelling van Christus in haren oorspronkelijken eenvoud heeft bewaard!

In de derde plaats merken wij op, dat er onder de Kerkvaders anderen waren, en wel tijdgenooten van Tertullianus, die, wat den Doop betreft, een geheel ander gevoelen voorstonden dan hij. Wij noemen met name den Kerkvader Irenaeus, die zich in zijne geschriften als een voorstander van den kinderdoop doet kennen. Ook heeft de Kerkvader Origenes niet alleen den kinderdoop verdedigd,

maar daarbij zich ook uitdrukkelijk beroepen op het voorbeeld der apostelen.

Maar in de vierde plaats merken wij op, dat er in de eerste Christeneeuwen niet, zooals Ds Mense beweert, een algemeene neiging was, om den tijd van den Doop te vervroegen, maar veeleer een streven om den Heiligen Doop zoolang mogelijk uit te stellen. Meer er meer had n.l. de gedachte ingang gevonden, dat de doop niet alleen een teeken en een zegel was van de afwassing der zonden, maar dat de Doop ook in zich zelve de kracht had om den Doopeling van de zonde te reinigen. Vandaar dat vele Christenen in die dagen den Doop uitstelden tot op hun sterfbed, om zoodoende zeker te zijn, dat zij geheel van zonde gereinigd uit dit leven scheidden. Zoo heeft, om een voorbeeld te noemen, ook Constantijn de Groote, de eerste Christenkeizer, eerst op zijn sterfbed den Heiligen Doop ontvangen.

Dit verschijnsel nu verklaart ons waarom Tertullianus en anderen er voor hebben geijverd om den Doop niet aan de kleine kinderen toe te dienen, maar hem liever tot later te verschuiven. Dat streven spruit niet voort uit eerbied voor de oorspronkelijke instelling des Doops, maar juist uit eene miskenning daarvan. Tertullianus schrijft dat kinderen „op hun onschuldigen leeftijd” den Doop nog niet zoo noodig hadden als op lateren leeftijd!” Die ééne uitdrukking bevat in zich een heirleger van ketterijen.

Waarlijk, hier moeten wij dus niet ter schole gaan om den Doop naar de instelling des Heeren en zooals de apostelen dien toegediend hebben, te leeren kennen.

Met het bovenstaande kunnen wij afstappen van onze bespreking van den kinderdoop en van de brochure van Ds. Mense daarover. Alleen ééne opmerking naar aanleiding daarvan moet ons nog van 't hart.

Een kostelijk spreekwoord onzer Vaderen luidde aldus: „Een schip op strand, een baken in zee”.

Dat wil zeggen: als eenmaal iemand op eenige plaats gestrand is, dan is dat een waarschuwing voor anderen, dat zij die plaats vermijden.

En waarlijk, Ds. Mense mag wel als zulk een schip op strand dienst doen. Ons werd dezer dagen in een gesprek medegedeeld, dat er wel tweehonderd predikanten te noemen waren, die eigenlijk met den kinderdoop verlegen zaten.

Nu mag dat getal misschien overdreven zijn, maar het valt toch niet te ontkennen, dat er velen zijn, die nu ja den kinderdoop nog wel oudergewoonte handhaven, maar in wier leer toch eigenlijk voor dien kinderdoop geen plaats meer is.

En zulken worden gevonden onder mannen van onderscheidene richting. Aan den eenen kant onder de mannen van Heilslegerachtige richting, van welke Ds. Mense min of meer een vertegenwoordiger is, en die, blind voor het werk des Heiligen Geestes in de Christelijke opvoeding, en blind voor het feit dat de Heere God duizend wegen heeft om de Zijnen toe te brengen, er maar op uit is om allen op dezelfde wijze tot bekeering te dringen, en, zoo dat niet gelukt, hen aan hun lot over te laten.

Aan den anderen kant echter ook onder hen, die prijs stellen op den naam van naam van „Gereformeerd”, doch die van de Vaderen wel de leer der eeuwige verkiezing hebben overgenomen, maar niet de leer van het Genadeverbond, die toch juist als een tegenwicht van de eerste moest dienst doen. (*Niet* om daarmede het feit te loochenen of op den achtergrond te dringen, dat Gods genadige verkiezing de eenige oorzaak van onze behoudenis kan zijn. Maar om aan ieder gemeentelid het voorwendsel te ontnemen, alsof de onzekerheid of hij al of niet was uitverkoren hem verhinderde in te gaan op de uitnoodiging des Evangelies; en om aan alle heilbegeerigen een hart onder den riem te steken door hunne aandacht te bepalen niet bij de verborgene verkiezing, maar bij hetgeen de God des Verbonds hun door hunnen Doop genadiglijk heeft willen verklaren).

Zoo, zeg ik, zijn wij, ter linker of te rechter kant afgedwaald van het voetspoor, ons door de Vaderen geteekend. Ik zeg „wij”, want dit geldt voor ons allen, veel meer dan wij zelf wel weten.

En als gevolg daarvan zien wij:

dat het kerkelijk leven kwijnt; men heeft er geen besef meer van wat het inheeft in de kerk van Christus te zijn opgenomen;

dat het geestelijk leven ontaardt; heilbegeerige zielen die tobben over hunne zaligheid, maar die voor hun geloof den steun van het sacrament missen, dien de Heere God daarvoor had geschonken, moeten toch *ergens* steunsel vinden en zoeken dat dan in zich zelven;

en dat alzoo Christus op den achtergrond wordt geschoven;

naarmate de menschen al meer den grond hunner zaligheid zoeken in eigen zielsbewegingen, zullen zij al minder verstaan van die heerlijke waarheid, die de Catechismus uitspreekt met deze woorden: dat onze volkomen zaligheid ligt in de eenige offerande, die Jezus Christus eenmaal voor ons aan het kruis heeft volbracht.

Daarom: zal onze kerk niet ondergaan in duizend groepen, die ieder maar op eigen stichting bedacht zijn; zal het eenige fundament onzer zaligheid niet worden verschoven, en zal ons volk als Christelijk volk niet verloren gaan, dan terug naar de troostrijke en op Gods woord gegronde leer van het Genadeverbond.

En dat het ons dan een voorrecht zij, wat de Wederdooper mist, 't den psalmist hartelijk te mogen nazingen:

„Zij komen aan, door goddelijk licht geleid,
Om 't nakroost, dat den Heere wordt toebereid,
Te melden 't heil van Zijn gerechtigheid
En groote daden”.

En op wat grond?

Omdat de Heere zelf ons Zijn Verbond heeft willen schenken en de belofte:

„'t Verbond met Abraham, zijn vriend
Bevestigt Hij van kind tot kind”.

... van de ...
... van de ...
... van de ...

... van de ...
... van de ...
... van de ...

... van de ...
... van de ...

... van de ...
... van de ...
... van de ...

... van de ...
... van de ...

... van de ...
... van de ...

Leest en abonneert U op

„De Gereformeerde Kerk.”

Uitgegeven door het Comité ter verspreiding
der beginselen van de Confessioneele
Vereeniging.

Eindredacteur Mr. J. SCHOKKING, Herv. pred. te Leiden.

De beginselen, in dit werkje
uiteengezet, worden in dat
blad voorgestaan.

Verschijnt wekelijks.

Abonnement maar f 2.50 per jaar.

Aangifte bij den uitgever A. L. DE VLIENER, Leiden.

